

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 20285/2022
28.06.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милица Цолић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1999/22 од 02.06.2022. године, у седници одржаној 28.06.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

Делимично се усваја ревизија тужиоца, па се **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 1999/22 од 02.06.2022. године у одбијајућем делу делу става првог изреке тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена Република Србија, Министарство правде да тужиоцу АА из ... на име накнаде нематеријалне штете по основу претрпљених душевних болова због неоснованог лишења слободe исплати још 700.000,00 динара (укупно 1.800.000,00 динара) са законском затезном каматом од 03.02.2022. године до исплате, у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

У осталом делу ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1999/22 од 02.06.2022. године **ОДБИЈА СЕ** као неоснована.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1999/22 од 02.06.2022. године и ставу трећем изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 36551/20 од 03.02.2022. године, тако што се тужена обавезује да тужиоцу на име накнаде трошкова целокупног парничног поступка исплати 271.600,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате, у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 36551/20 од 03.02.2022. године, ставом првим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете по основу претрпљених душевних болова због неоснованог лишења слободе исплати 3.000.000,00 динара са законском затезном каматом од 03.02.2022. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу којим је тужилац тражио да се тужена обавезе да му на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе исплати износ од још 1.380.000,00 динара са законском затезном каматом од 03.02.2022. године до исплате. Ставом трећим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 198.100,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1999/22 од 02.06.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда, тако што је тужена обавезана да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете по основу претрпљених душевних болова због неоснованог лишења слободе исплати 1.100.000,00 динара са законском затезном каматом од 03.02.2022. године до исплате, док је одбијен тужбени захтев тужиоца за износ од 1.900.000,00 динара са законском затезном каматом од 03.02.2022. године до исплате. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу трећем изреке првостепене пресуде, тако што је тужена обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 158.350,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11... 18/20), па је нашао да је ревизија тужиоца делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању на коме је заснована побијана одлука, решењем Вишег суда у Београду, посебног одељења КПП По1 29/15 од 25.11.2015. године издата је потерница према овде тужиоцу и на основу члана 211. став 1. тачка 1 и 3 ЗКП одређен му је притвор у трајању од 30 дана. Тужилац је лишен слободе 13.12.2016. године због сумње да је извршио кривично дело недозвољеног преласка границе и кријумчарење људи из члана 350. став 3. КЗ. Притвор је тужиоцу одређен у циљу обезбеђења његовог присуства и јер постоје особите околности које указују да ће осумњичени у кратком временском периоду поновити кривично дело. Притвор је укинут решењем Вишег суда у Београду К 534/17 од 05.03.2018. године. Тужилац је био лишен слободе у периоду од 13.12.2016. године до 05.03.2018. године, укупно 446 дана. Пресудом Вишег суда у Београду К 319/18

од 17.09.2018. године, против тужиоца је одбијена оптужба за извршење једног кривичног дела недозвољен прелаз државне границе и кријумчарење људи у саизвршилаштву из члана 350. став 3. у вези става 2. и члана 33. КЗ која пресуда је потврђена пресудом Апелационог суда у Београду од 10.04.2019. године (оптужен за исто кривично дело за које је правноснажно осуђен). Тужилац је претходно осуђиван пресудом Другог основног суда у Београду од 12.08.2015. године, због извршења кривичног дела недозвољен прелаз државне границе и кријумчарење људи у саизвршилаштву и осуђен на казну затвора у трајању од 10 месеци која ће се извршити тако што ће је окривљени издржавати у просторијама у којима станује у ... (... бр. ..), уз примену електронског надзора. Решењем Другог основног суда у Београду од 06.03.2018. године, констатовано је да ће тужилац казну изречену пресудом Другог основног суда у Београду од 12.08.2015. године издржати у Заводу за извршење казне затвора, те је наређено издавање потернице према тужиоцу. Тужилац је 12.04.2018. године приведен од стране МУП у Окружни затвор на издржавање казне затвора. У моменту лишења слободе је био код ћерке у кући, а поред ћерке његовом лишењу слободе је присуствовала и тужиочева малолетна унука. Током боравка у притвору био је у јако лошим условима, био је у соби са притвореницима различитог друштвеног и социјалног профила, да су га остали притвореници провоцирали, да му се здравствено стање током боравка у притвору погоршало, те је већи део времена провео на болесничком одељењу Централног затвора, као и да је однос окружења и породице према њему после притварања био лош. Пре подношења тужбе за накнаду штете због неоснованог лишења слободе тужилац се обратио захтевом Министарству надлежном за правосуђе.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је у смислу одредбе члана 584. став 1. тачка 1 Законика о кривичном поступку – ЗКП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 55/14, важећег у време када је тужиоцу одређен притвор) закључио да тужиоцу припада право на накнаду нематеријалне штете, коју је претрпео због тога што је неосновано лишен слободе и боравио у притвору и обавезао тужену да ту штету накнади тужиоцу на основу члана 200. Закона о облигационим односима (ЗОО), па је делимично усвојио тужбени захтев налазећи да тужиоцу припада накнада штете због неоснованог лишења слободе у износу од 3.000.000,00 динара, а одбио тужбени захтев преко наведеног износа, закључивши да је тужена одговорна за штету коју је тужилац претрпео услед неоснованог лишења слободе и временаведеног у притвору, а које је резултирало одбијањем од оптужбе тужиоца за кривично дело које му је стављено на терет.

Побијаном одлуком другостепени суд је прихватио наводе првостепеног суда у погледу основа за накнаду штете, али је преиначио првостепену пресуду сматрајући да се у конкретном случају има применити одредба члана 584. став 2 ЗКП код чињенице да је притвор одређен према тужиоцу решењем Вишег суда у Београду од 25.11.2015. године, да је издата потерница и да је тужиоцу одређен притвор у трајању од 30 дана, да је тужилац лишен слободе тек 13.12.2016. године, те да је утврђено да је својим недозвољеним поступцима проузроковао лишење

слободе због чега му то право на накнаду штете по овом основу не припада. По оцени другостепеног суда, према околностима случаја, није било оправдано задржавање тужиоца као окривљеног у притвору и продужавања притвора након одређивања истог од 30 дана и то укупно 446 дана колико је тужилац провео у притвору, будући да нису постојали разлози који оправдавају укупно трајање притвора од 446 дана без обзира на претходну осуђиваност тужиоца, а код чињенице да је поступак против тужиоца правноснажно окончан одбијањем оптужбе за извршење кривичног дела које му се ставља на терет, што указује на неправилан рад органа тужене и основ за накнаду штете у складу са чланом 172. Закона о облигационим односима. Из наведених разлога, првостепена пресуда је делимично преиначена и на основу члана 200. Закона о облигационим односима тужиоцу досуђена накнада нематеријалне штете за душевне болове због неоснованог лишења слободе у износу од 1.100.000,00 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења, док је одбијена за преосталих 1.900.000,00 динара сматрајући да би досуђивање накнаде штете у овом већем износу било противно циљу коме она служи и погодновало тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом из члана 200. став 2. ЗОО.

По оцени Врховног касационог суда, делимично су основани наводи ревизије тужиоца којима се указује на погрешну примену материјалног права приликом одлучивања о висини правичне накнаде.

Одредбом члана 584. став 1. тачка 1. Законика о кривичном поступку („Службени лист СРЈ“ бр. 72/11... 55/14, важећег у време када је тужиоцу одређен притвор) прописано је да право на накнаду штете припада лицу које је било лишено слободе а није дошло од покретања кривичног поступка или је поступак обустављен правоснажним решењем или је оптужба одбијена или је поступак правоснажно окончан одбијајућом пресудом. Одредбом става 2. истог члана прописано је да накнада штете не припада лицу које својим недозвољеним поступцима проузрокује лишење слободе. С обзиром на садржину цитиране одредбе, право на накнаду штете зависи од исхода кривичног поступка, због чега је реч о посебном облику објективне одговорности тужене који се заснива на ризику од неоснованог покретања кривичног поступка, с тим што одговорност тужене није последица незаконитог или неправилног рада органа тужене, већ исхода поступка за који је држава преузела ризик када је против тужиоца покренула кривични поступак.

Правилан је закључак нижестепених судова да тужилац на основу члана 200. став 1. ЗОО има право на накнаду штете за душевне болове које је трпео у периоду од 466 дана у ком је неосновано био лишен слободе, одређивањем притвора због покренутог кривичног поступка против њега, који је окончан ослобађањем од оптужбе.

Правична накнада нематеријалне штете, као облик отклањања штетних последица, састоји се у исплати суме новца као сатисфакцији за претрпљену нематеријалну штету, с обзиром да реституција по природи ствари није могућа, да

би се код оштећеног успоставила психичка и емотивна равнотежа која је постојала пре штетног догађаја, у мери у којој је то могуће. При том, она не сме бити циљ, већ мора бити средство за ублажавање претрпљене нематеријалне штете, и не сме погодovati тежњама које нису спојиве са њеном природом и сврхом. Оценом свих штетних последица проистеклих из неоснованог лишења слободе тужиоца, као и свих околности конкретног случаја, које су од утицаја на одмеравање висине правичне накнаде, и то: године старости тужиоца у моменту притварања (65 година), природу и тежину кривичног дела које му је стављено на терет, време проведено у притвору (466 дана), последице лишења слободе на његово здравствено стање, породично стање, ранији живот тужиоца, тешке услове боравка у притвору, дужина трајања душевних болова које је због тога трпео. Сагласно наведеном, Врховни суд налази да је накнада од укупно 1.800.000,00 динара адекватна околностима овог случаја, те да тај досуђени износ тужиоцу пружа сатисфакцију за претрпљене душевне болове због неоснованог лишења слободе.

Како је побијаном пресудом, погрешном применом материјалног права из члана 200. ЗОО, преиначена првостепена одлука, Врховни суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке.

Имајући у виду природу и друштвену сврху права на накнаду нематеријалне штете, досуђивање у већем износу у конкретног случају не би одговарало значају повређеног добра и циљу коме накнада служи, због чега је супротно наводима ревизије, тужбени захтев преко досуђеног износа неоснован, па је у том делу ревизија тужиоца одбијена применом члана 414. став 1. Закона о парничном поступку и одлучено као у ставу другом изреке.

С обзиром на делимично преиначење одлуке о главном захтеву, преиначена је делимично и одлука о трошковима поступка, применом чланова 165. став 2. у вези члана 153. став 2, 154. и 163. став 1. и 2. ЗПП и Адвокатске тарифе и Таксене тарифе, па према вредности са којом је успео у спору тужиоцу припадају трошкови првостепеног поступка за састав тужбе 16.500,00 динара, за заступања на три одржана рочишта по 18.000,00 динара, за застав ревизије 18.000,00 динара, као и на име судских такси за тужбу 70.700,00 динара, првостепену пресуду 57.800,00 динара и ревизију 72.600,00 динара. На досуђени износ трошкова тужиоцу припада и законска затезна камата почев од дана извршности пресуде сходно члану 277. ЗОО.

На основу изнетог, применом члана 165. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу трећем изреке.

**Председник већа-судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић